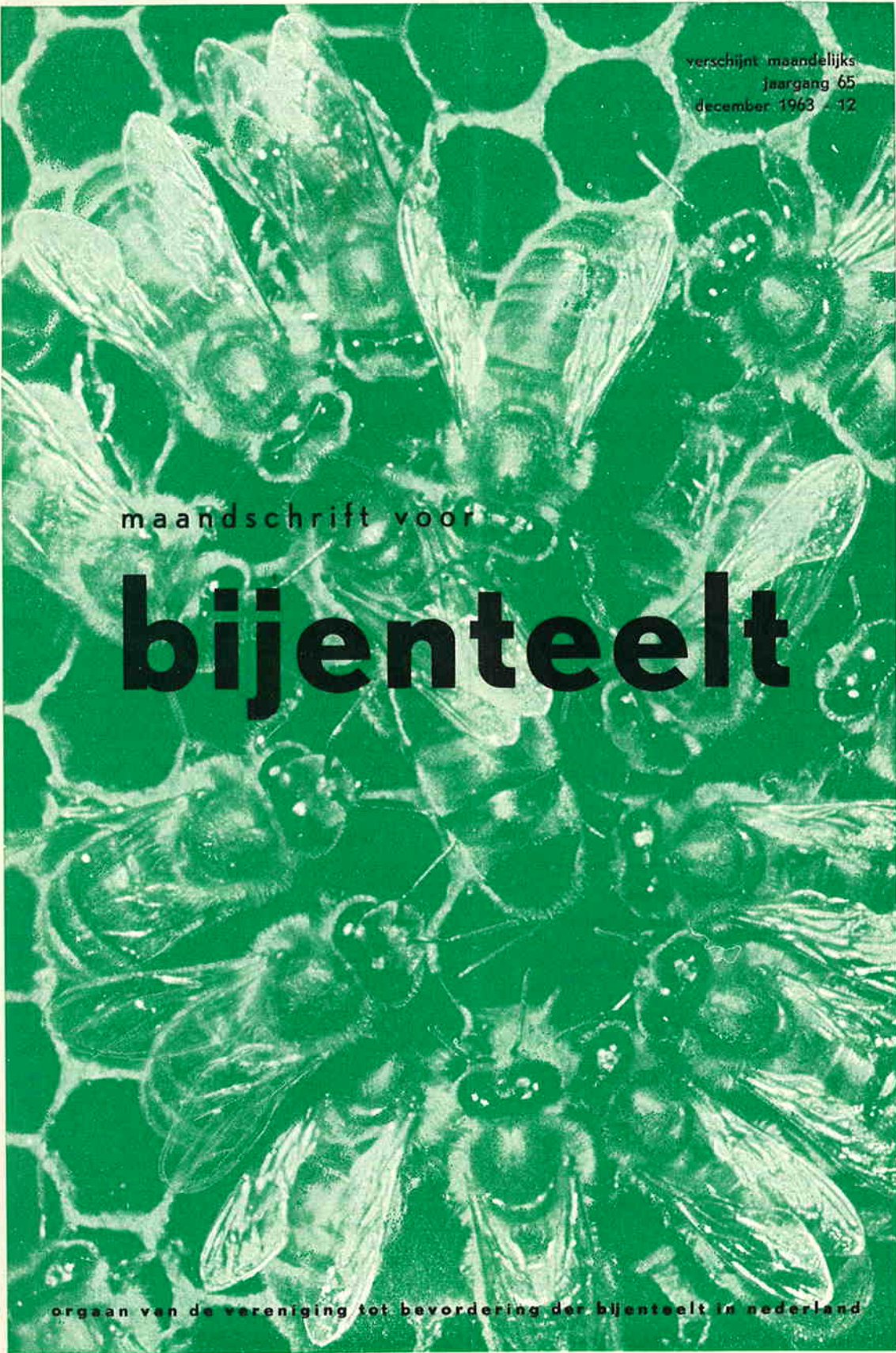

verschijnt maandelijks
jaargang 65
december 1963 - 12

maandschrift voor

bijenteelt

orgaan van de vereniging tot bevordering der bijenteelt in nederland

AANBEVOLEN ADRESSEN

IMKERSARTIKELLEN

Wij leveren alles wat u nodig hebt. Prijscourant gratis op aanvraag. BIJENHUIS, WAGENINGEN.

HONING EN WAS

Verkoop uw klanten geen neen als u uitverkocht bent. Vraag ons even prijsopgaaf. BIJENHUIS, WAGENINGEN.

BUITENLEVEN

VAKANTIEHUISJES, GARAGES, SCHUREN, vanaf f 341,00—f 275,00. Vraagt folder, of stort resp. f 3,50, f 3,—, f 2,50 voor bouwplaten + tekeningen voor aanvraag, om een indruk te krijgen. Girorekening 672439. „DIHAMA” Hardinxveld.

BOEKEN EN BLADEN

HET GROTE BIJENBOEK door R. P. Groenveld kost f 13,90. Wij hebben het in voorraad. BIJENHUIS, WAGENINGEN.

Abonneer u op „BIJENNIEUWS”, orgaan van de afd. Bunnik-Houten en de STICHTSE KONINGINETEELTCLUB f 2,50 p.j. Verschijnt maandelijks. Postgiro 193060. Gratis proefnummers.

VERKIEZING HOOFDBESTUUR

In de vergadering van het dagelijks bestuur van 18 november zijn de stembrieven voor de groep Friesland geopend. Op de heer J. J. Mulder waren 12 stemmen uitgebracht, op de heer E. Wietsma 11. De heer Mulder is door het dagelijks bestuur herkozen verklaard.

Verkrijgbaar :

Statuten, huishoudelijk reglement en uniform afdelingsreglement, franco per stuk 25 cent

Groot vel kunstdrukpapier met foto's betreffende het leven der bijen, met beschrijving, franco per stuk 50 cent

Index Maandschrift 1898—1949 zo lang de voorraad strekt, per stuk franco f 4,—

Dr. H. W. de Boer: „De samenstelling en de eigenschappen van in Nederland gewonnen honing” (overdruk), 28 blz., per stuk franco f 1,—

Prof. Dr. J. de Wilde: „Veredeling van de Honingbij met behulp van kunstmatige inseminatie” (overdruk) 16 blz. geïll. per stuk franco f 1,—

Donateurskaarten voor afdelingen, per stuk 5 cent

Circulaire aan gemeentebesturen enz. inzake de aanplant van honing- en stuifmeelgevend gewassen gratis

Proefnummers Maandschrift verzenden wij gaarne aan adressen van belangstellenden, die u ons opgeeft gratis

Vooruitbetaling op giro 846801 van de Vereniging.

Maandschrift voor Bijenteelt

Officieel orgaan van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland.

Verschijnt de eerste dinsdag der maand.

Redacteur: R. P. Groenveld.

Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen.

Telefoon: 0 8370-2863.

Giro: 846801.

Commissie van redactie: W. Assink, H. G. Maagendans en B. A. van der Sande.

Adviseur: de Rijksbijenteeltconsulent.

Inzending kopij: Voor de 10e der maand.

Inzending advertenties: Voor de 20ste der maand.

Tarief speurbijtjes: Tot 20 woorden f 2,25, elke 4 woorden meer 45 cent, bij vooruitbetaling te voldoen op bovengenoemde postrekening.

Tarief advertenties: Op aanvraag.

HET HONINGJAAR 1963

Koolzaad: Rijssen 70 à 80 pond honing geen uitzondering; Den Haag: een uitmuntende oogst; Soest: 25 à 30 pond per volk; Epe: een goede oogst.

Zomer: Nijmegen: Linde vrij goede oogst; Rijssen: 15 - 35 pond zomerhoning; Epe: een beetje lindehoning.

Dopheide: Epe: een beetje dopheidehoning.

Heide: Rijssen: een mooi stuk honing.

Dat waren enige berichten, die u al in het Groentje hebt kunnen lezen.

Het koolzaad in de Flevopolder heeft het dus zeer goed of best gedaan. Dat de oogsten varieerden van 25 tot 80 pond per volk zal wel aan de conditie van de volken hebben gelegen.

De zomerogst was maar matig en op vele plaatsen is er zelfs niets gewonnen.

De dopheide leverde hier en daar een matige oogst op, de heide vrijwel in het gehele land niets, met uitzondering van Twenthe, waar men sprak van een gemiddelde van 15 à 20 pond per volk, dus een aardige honingkamer vol. De koolzaadreizigers hebben dus een goed tot best honingjaar gehad, voor hen die niet naar het koolzaad gingen was het jaar 1963 matig tot slecht.

CURSUSSEN IN BIJENTEELT

Uit de nieuwe rijksvoorschriften stippen wij het volgende aan:

1. Lokalen van lagere land- en tuinbouwscholen worden gratis beschikbaar gesteld.
2. Het provinciaal subsidie ter verhoging van het salaris der leerkracht is ingetrokken. In verband hiermede is het salaris, dat door het rijk wordt betaald, verhoogd tot f 8,40 per lesuur van 50 minuten.
3. Leerlingen moeten minstens 18 jaar zijn. Voor deelname van jongeren moet de rijksinspectie toestemming geven.
4. Het minimum aantal leerlingen is 14. De rijksinspectie kan toestemming verlenen om met minder leerlingen te beginnen.
5. Voor de vorming van een parallelcursus (splitsing van de praktische lessen) moet de rijksinspectie toestemming verlenen.
6. Het cursusgeld is onveranderd vastgesteld op f 10,— per cursist. Meer leerlingen uit hetzelfde gezin krijgen de gebruikelijke reductie.
7. Voor leermiddelen wordt hoogstens f 30,— subsidie verstrekt.

Alle inlichtingen worden gaarne verstrekt door het Bijenhuis te Wageningen, dat ook gaarne de aanvraag en afrekening voor u verzorgt.

Wat steekt er achter een onregelmatig broednest?

Wij verlangen van onze koninginnen, dat zij een mooi, regelmatig broednest vormen, dat „als een plank” verzegeld wordt, met hoogstens 5% lege cellen er tussen. Zit het verzegelde broed „als een schot hagel” in de raat, dan vinden wij dat de koningin niet deugt, dat zij „haar vak niet verstaat” en wij vervangen haar zo spoedig mogelijk door een betere. Onze visie op dat schot hagel is de laatste jaren wel een beetje veranderd. De koningin, welker volk zo'n onregelmatig broednest vertoont, verstaat haar vak wel, daar ligt het niet aan. Zij legde de eitjes wel regelmatig in de cellen. Maar een deel van de eitjes, die zij legt, is niet levensvatbaar en de werkbijen verwijderen die „dove” eitjes uit de cellen. Daardoor ontstaat dan dat schot hagel.

Wij vroegen ons natuurlijk af waarom die eitjes niet levensvatbaar waren. Onze geleerden stelden vast, dat die niet levensvatbare eitjes ontstonden bij sterke inteelt. Om het maar heel gewoon te zeggen: als een bepaalde eigenschap zowel van de vader als van de moeder in het eitje overging, kon uit dat eitje geen levensvatbare larve geboren worden. Kwam van vaderszijde de ene en van moederszijde een andere eigenschap in het eitje, dan was dat eitje wel levensvatbaar. Zo dachten wij er omstreeks 1950 over.

Vijf jaar later bleek echter, dat die „dove” eitjes óók voorkwamen als er helemaal niet van inteelt sprake was, als de ouders dus helemaal geen nabije verwanten waren. We gingen het toen wat algemener stellen: als de koningin en de dar helemaal geen familie van elkaar zijn, kunnen ze beide toch die beruchte „eigenschap” hebben, die, als zij van beide kanten in het eitje overgaat, dat eitje niet-levensvatbaar maakt. Was het in 1950 dus zo, dat we dove eitjes uitsluitend toeschreven aan inteelt, in 1955 zeiden we: het kan inteelt zijn, maar het hoëft niet.

In 1962 kwamen we weer een stapje verder. Men had tot dat

jaar aangenomen, dat de dove eitjes **niet uitkwamen**. In 1962 toonde een onderzoeker echter aan, dat die eitjes wel degelijk uitkwamen. Maar als de **larfjes** enkele uren oud waren, werden ze door de werkbijen uit de raat verwijderd.

En nu is het dan 1963. Een Poolse onderzoeker is op de gedachte gekomen om een koningin, die een broednest had als een schot hagel, eitjes te laten leggen. Een stuk raat, dat deze eitjes bevatte, heeft hij uit de kast genomen vóórdat ze uitkwamen en dus vóórdat de werkbijen de larfjes konden verwijderen. Hij legde dit stuk raat in een broedstoof. De eitjes kwamen uit. Hij legde de larfjes in koninginmelk. Daar bleven ze enige tijd in leven.

Bij microscopisch onderzoek deed hij een verrassende ontdekking. De helft van de larfjes bleek van het mannelijk geslacht te zijn! De andere helft was van het vrouwelijk geslacht. En toch waren die larfjes ontstaan uit in werks-tercellen gelegde **bevruchte eitjes!**

Als die mannelijke larfjes dus niet door de werkbijen verwijderd waren, zouden het darren geworden zijn. De enige reden, dat wij zulke „diploide” darren nooit in onze volken zien is, dat de werkbijen ze uit de cellen verwijderen in het larve-stadium, en wel als ze nog maar een paar uren oud zijn.

De **imkers** stellen helemaal geen prijs op een onregelmatig broednest en, evenals vroeger, gaan zij een koningin, die zo'n broednest produceert, zo spoedig mogelijk door een andere vervangen.

Voor de **koninginnetelers** is het van belang te weten, dat inteelt niet de oorzaak is van een onregelmatig broednest, al schept inteelt wel de mogelijkheid dat het vaker dan normaal optreedt.

Kort omzeggende: sedert een tijd rond met de gedachte, dat het met de geslachtsbepaling van de honingbij toch mogelijk iets anders zit dan zij tot nu toe gedacht hebben.

Ter gelegenheid van haar 25-jarig jubileum in 1964 liet de Afdeling Ughelen dit drinkglas vervaardigen. Prosit, Ughelen!

Aan alle leden

Een aantal afdelingen zond ons reeds de ledenlijsten en het quotum voor 1964 toe. Daarvoor onze hartelijke dank.

Tal van afdelingspenningmeesters zijn druk bezig de contributie voor 1964 te innen.

Wij verzoeken de leden dringend om hun medewerking te verlenen aan een snelle inning. Leg het geld voor de kwitantie klaar en betaal bij eerste aanbieding.

IEDER LID HEEFT ER BELANG BIJ, dat de ledenlijsten en het quotum vóór 1 januari in Wageningen zijn. Als dat niet het geval is, gaat de verzekering tegen brand, vervoersschade en wettelijke aansprakelijkheid namelijk pas in op de datum, waarop ledenlijst en quotum ontvangen worden. Ter toelichting diene, dat in de polis vermeld is, dat al onze **LEDEN** verzekerd zijn. Maar in de statuten staat, dat als lid alleen zij worden aangemerkt, voor wie het quotum aan Wageningen is afgedragen.

Zou dus bijvoorbeeld in januari een bijenstal van een lid in vlammen opgaan terwijl het quotum nog niet in Wageningen is, dan zijn stal, volken, kasten, suiker, kunststraat en verdere behoeftigheden niet verzekerd. Mogen wij een beroep op allen doen om dit ongedekte risico te vermijden?

JAARVERSLAG 1962

De samenstelling van de afdeling Bijenteelt was aan het begin van het verslagjaar als volgt:

Leden:

mr. L. R. J. ridder van Rappard te Goringh, voorzitter
H. A. Baets te Weert
J. Lauwers te Tilburg
G. J. Lieshout te Montfoort
H. G. Maagendans te Arnhem
G. J. A. Meijer te Babberich
W. Meijer te Wolvega

Plaatsvervangende leden:

J. Frens te Ommen
Th. H. J. Beijer te Heerlen
P. L. Lammers te Oss
B. A. H. Visser te Arnhem
C. Pater Jzn. te Bunnik
B. Th. Kinkelaar te Nijmegen
H. Z. Veenstra te Wolvega

Adviserende leden: J. Andriessen te Tilburg en H. Seununga te Wageningen. De vergaderingen werden ook bijgewoond door de rijksbijenteeltconsulent ir. J. F. Mommers.

In de bestaande vacatures heeft het bestuur van het Landbouwschap op 17 januari voorzien door de benoeming van de heer A. H. v. d. Berg te Egmond-Binnen met als plaatsvervanger de heer W. Assink te Enschede.

Begin april heeft de heer Baets medegedeeld dat hij om gezondheidsredenen meende te moeten bedanken als lid van de afdeling Bijenteelt. De afdeling heeft uiting gegeven aan haar waardering voor het werk dat de heer Baets vooral ook als bestuurder van de Limburgse Imkersbond heeft gedaan. In zijn plaats werd benoemd de heer L. P. A. Laumans te Tegelen met als plaatsvervanger de heer Th. H. J. Beijer te Heerlen.

Algemeen

Het jaar 1962 moet als een uitzonderlijk ongunstig jaar voor de imkers worden aangemerkt. Ofschoon de volken goed waren ingewinterd is de voorjaarsontwikkeling tengevolge van een langdurige periode met lage temperaturen uitgesproken slecht geweest. Eerst omstreeks half april was er evenwel broed in de volken als normaal in het begin van maart, terwijl de vroege stuifmeellevanciers bij uitstek — de krokussen — een maand later dan gewoonlijk in bloei stonden.

De bijenvolken, welke werden geplaatst, bij het fruit hebben een uitermate vruchtbare bestuivingsarbeid verricht, doch zeer weinig nectar kunnen verzamelen.

Het koolzaad in de IJsselseerpolders heeft een middelmatige dracht gegeven. Ook de zomerdracht heeft veel imkers teleurgesteld.

De heide stond dit jaar 14 dagen later in bloei en heeft mede als gevolg van de sterke aantasting door het heidehaantje een matige tot slechte oogst gegeven. De mooie nazomer gaf echter voldoende gelegenheid voor het winteren van de volken, zodat deze veelal toch nog in een goede conditie de winter zijn ingegaan.

De vraag naar honing van Nederlandse afkomst was groter dan ooit. Het aantal gemeenten in Limburg met mijtziekte nam in het verslagjaar verder toe, terwijl ook voor enkele gemeenten van de provincie Noord-Brabant het vervoerverbod van kracht werd.

Het overleg tussen fruitelers en de imkers

In januari 1962 heeft de contactcommissie van Fruit- en Bijentelers volledige overeenstemming bereikt over de huurvoorwaarden voor 1962.

De minimum-huurprijzen — waarbij onderscheid is gemaakt naar de huisvesting van het bijenvolk en naar de omstandigheden bij de bestuiving — waren voor 1962 per volk als volgt:

	kastvolk	korfvolk
voor de boomgaard	f 10,—	f 9,—
en bij zacht fruit	„ 25,—	„ 20,—
voor de broeikassen		
(in de open lucht) bij		
meloenen en		
aardbeien		
onder plat glas	„ 20,—	„ —,—

Bovendien zal de huurder in de regel ook de vervoerskosten van het bijenvolk hebben betaald.

De contactcommissie heeft ook aandacht besteed aan de verschillende oorzaken van schade aan bijen, wanneer deze vliegen op land- en tuinbouwgewassen. Besloten werd bij de voorlichting inzake de te kiezen bestrijdingsmethoden meer aandacht te vragen voor het leven van de bijen. Hierdoor zou veel schade kunnen worden voorkomen.

De prijs van suiker voor de honingbijen

In het vorige verslagjaar werd reeds vermeld, dat de werkzaamheden van de afdeling ertoe hebben geleid dat de suikerprijs werd vastgesteld op een niveau dat ongeveer het midden hield tussen de binnenlandse- en de wereldmarktprijs.

In mei 1962 werd suiker voor inkuildoeleinden evenwel beschikbaar gesteld voor circa 15,— per 100 kg minder dan voor de bijensuiker in rekening werd gebracht.

Dit gaf aanleiding tot de vraag van de imkers of dit prijsverschil niet zou kunnen worden opgeheven. Hierover werd via de gebruikelijke wegen contact opgenomen met de Nederlandse suikerindustrie. Van de zijde van de Commissie van Algemene Zaken van de Nederlandse suikerindustrie werd geantwoord dat de bijensuiker niet op een lijn kon worden gesteld met de inkuilsuiker, omdat het suikeroverschot (de zgn. magere suiker) spoedig zou zijn geruimd en dan de suiker voor veevoederdoeleinden wel, doch de bijensuiker niet vrij van invoerrecht zou kunnen worden ingevoerd.

Bijna een maand later werd door de Vereniging van Suikerfabrikanten medegedeeld, dat o.m. in verband met de aanhoudende drang van de zijde van de imkers besloten was de prijs van de bijensuiker toch te verlagen tot f 34,50 per 100 kg af fabriek. Toen het heuglijke nieuws van de prijsverlaging al in de organen van de bijenhouders was opgenomen bleek deze mededeling te berusten op misverstanden, tussen zowel het ministerie van Landbouw en Visserij en de suikerindustrie als de verschillende organen van de suikerindustrie onderling. De vraag wat in deze omstandigheden zou moeten worden gedaan werd op korte termijn besproken met de verschillende instanties. De conclusie was dat althans voor de najaarslevering, welke ca. 400 ton suiker omvat, de in ruime kring bekend gemaakte prijs zou moeten gelden.

Dit was mogelijk, indien het ministerie

van Financiën alsnog bereid zou kunnen worden gevonden — in het kader van de zgn. overlooptegeling — ook deze suiker vrij te stellen van het invoerrecht. Een andere mogelijkheid was dat uit het Landbouw-Egalisatiefonds een bedrag beschikbaar werd gesteld dat gelijk was aan het voor deze hoeveelheid suiker te zijner tijd verschuldigde invoerrecht. Ten slotte zou het mogelijk zijn dat de Nederlandse suikerindustrie het ontbrekende bedrag (naar schatting f 60.000,—) voor haar rekening zou nemen.

Het dagelijks bestuur van het Landbouwschap heeft op 10 juli besloten zijn invloed aan te wenden ter verkrijging van een oplossing in één van de zojuist vermelde richtingen. Dit heeft echter niet geleid tot het beoogde resultaat. Wel heeft de directeur van de Voedselvoorziening zich bereid verklaard de imkers ontheffing te verlenen van de verplichting tot betaling van de waarborgheffing, welke als regel bij invoer van suiker verschuldigd is en voorts om hun pogingen om vrijdom van invoerrecht te verkrijgen wederom te ondersteunen. De afdeling Bijenteelt heeft naar aanleiding van deze gang van zaken andermaal besloten met inzet van alle krachten te proberen het verschil in fiscale behandeling tussen suiker voor inkuildoeleinden en voor bijenvoeding op te heffen. Aangezien deze uitzonderingspositie destijds in het kader van regelingen voor de Benelux tot stand is gekomen, werd dit punt ook uitvoerig besproken met een delegatie van de Belgische imkers. Overeengekomen werd, dat de voor mannen van de Belgische imkers zich eveneens zouden beijeren om deze bepaling ongedaan te maken.

Bestrijdingsmiddelencommissie

In een schrijven d.d. 1 maart 1962 heeft het hoofdbestuur van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland voorgesteld de problemen aangaande de schadelijke nevenwerkingen van de bestrijdingsmiddelen te doen behandelen op landelijk niveau. De afdeling Bijenteelt heeft dit voorstel overgenomen en zich beraden over een advies aan het bestuur inzake de taak en de samenstelling van een bestrijdingsmiddelencommissie. Het bestuur van het Landbouwschap heeft overeenkomstig dit advies op 22 augustus 1962 ingesteld een bestrijdingsmiddelencommissie met de volgende opdracht: het voorkomen respectievelijk verminderen van de schade aan bijenvolken als gevolg van het aanwenden van bestrijdingsmiddelen. In veruit de meeste gevallen is de schade het gevolg van een ondoordacht gebruik van die bestrijdingsmiddelen, welke giftig zijn voor de honingbijen en/of van onbekendheid met de mogelijkheden van die insecticiden, welke niet schadelijk zijn voor de bijen.

De commissie moet derhalve coördinerend en stimulerend werken op het brede terrein van voorlichting en onderzoek en voorts als achtergrond fungeren voor de imker, die zitting heeft in de Bestrijdingsmiddelencommissie van het Landbouwschap. Het is van belang gebleken, dat de onderhavige aangelegenheden worden behandeld door enkele personen, die door hun werkkring en hun ervaring in het bijzonder bedacht zijn op het voorkomen van spuitschade. In verband met de grote invloed van regionale omstandigheden op de spuitschade is het gewenst dat de verschillende delen van het land in de commissie worden vertegenwoordigd. Het bestuur besloot conform het advies van de afdeling de volgende personen te benoemen tot lid: A. S. Planting te Paterswolde; B. A. H. Visser te Arnhem; T. J. Stienstra te Leeuwarden; L. P. A. Laumans te Tegelen; H. G. Maagendans te Arnhem; W. Meijer te Wolvega; P. A. M. v. Dongen te Steenbergen.

Op 3 december werd de commissie geïnstalleerd door de voorzitter van de afdeling Bijenteelt.

In deze vergadering werd tot voorzitter

gekozen de heer H. G. Maagendans en als secretaris aangewezen de heer P. T. Hilhorst. De heren dr. A. F. H. Bezemer en ir. J. Mommsers hebben zich desgevraagd bereid verklaard de commissie met hun deskundigheid bij te staan.

Vervolgens schonk de commissie aandacht aan de ontwerp-bestrijdingsmiddelen-beschikking. Besloten werd in een volgende vergadering de verschillende voor de imkers van belang zijnde punten nader uit te werken.

Voorts werd gesproken over het spuitmiddel voor het bloeiende koolzaad in de IJsselmeerpolders. Besloten werd, dat de voorzitter, de heer J. Mommsers en de secretaris deze aangelegenheid zouden bespreken met het hoofd van de Cultuurtechnische afdeling van de directie van de Wieringermeer.

Komkommercommissie

Eveneens op voorstel van het hoofdbestuur van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland heeft de afdeling zich uitgesproken voor een commissie, welke de problemen in verband met de zaadkomkommers zou behandelen. Het bestuur heeft op 22 augustus 1962 besloten een komkommercommissie in te stellen en zich tevens verenigd met de volgende taakomschrijving: „het behandelen van de problemen, welke verband houden met de bestuiving van de komkommerplanten door de honingbijen, waardoor zaadkomkommers kunnen ontstaan”.

De honingbijen worden thans afgeweerd door middel van het afschermen van de luchtramen van de kassen met fijnmazig nylon gaas of door het verplaatsen van de bijenvolken naar een ander gebied. Er worden echter ook komkommers geteeld onder zogenaamd platglas, terwijl de bestuiving eveneens wordt teweeggebracht door hommels en enkele andere soorten insecten, zodat het verplaatsen van de bijenvolken evenmin een volledige oplossing biedt. In afwachting van de definitieve oplossing, welke zou bestaan uit het kweken van een goed komkommerras dat uitsluitend vrouwelijke bloemen heeft, zal in overleg tussen komkommertelers en imkers voor ieder teeltgebied de best mogelijke oplossing moeten worden gezocht voor de moeilijkheden.

Het bestuur heeft op 22 augustus 1962 benoemd tot lid van deze commissie de

heren Joh. Hilvers te Emmen; C. Pater Jzn. te Bunnik; P. Klapwijk te Rotterdam; B. A. H. Visser te Arnhem; H. G. Maagendans te Arnhem.

De commissie werd op 14 december geïnstalleerd door de voorzitter van de afdeling Bijenteelt. Tot voorzitter van de commissie werd gekozen de heer P. Klapwijk en als secretaris werd aangewezen de heer P. T. Hilhorst.

De commissie heeft als haar mening uitgesproken dat aan de beraadslagingen over de onderhavige materie ook zou moeten worden deelgenomen door een vertegenwoordiger van de tuinders. Vervolgens werd aandacht besteed aan de mogelijkheden om tot meer uniformiteit in de regelingen voor het verplaatsen van de bijenvolken te komen.

Mijziekte

Het plan Vink inzake de bestrijding van de bijenmijt. De suggestie om alle bijenvolken in de besmet verklaarde gebieden in Limburg en Noord-Brabant af te maken en de betreffende imkers dan andere volken te schenken, werd uitvoerig besproken. Besloten wordt deze suggestie niet over te nemen, omdat de uitvoering ervan uitermate moeilijk zou zijn en het bovendien zeer de vraag is of het vervoerverbod na deze actie wel zou kunnen worden opgeheven, zulks mede in verband met de grote kans op een nieuwe besmetting vanuit de aangrenzende landen.

Voorlichting inzake drachtplanten

De afdeling is van mening, dat meer voorlichting aan de gemeenten gewenst is over fraaie planten, struiken en bomen, die tevens een goede drachtbron vormen voor de honingbijen. Besloten werd, dat de heren Beijer, Groenveld, Mommsers en de secretaris zich zullen beraden over een ontwerp voor een dergelijke publikatie.

Overige aangelegenheden

De afdeling heeft voorts aandacht besteed aan:

- kunstmatige inseminatie van koninginnen van bijenvolken in Japan.
- de voor- en nadelen van één- in plaats van tweemaal per jaar sulker distribueren.
- de landbouw in de E.E.G.

BOEKBESPREKING

Laere, O. van

Ekologische Studie van de broednestontwikkeling bij de honingbij

(Apis mellifera L.)
diss. Gent 1963

De broedactiviteit houdt in de herfst op bij een temperatuur van 12,8 gr. C. en begint in januari of februari weer bij een veel lagere temperatuur. Dit ophouden van de eierleg van de koningin kan niet veranderd worden door het aanbrengen van betere uitwendige omstandigheden. Dr. van Laere voerde hiertoe verschillende proeven uit met verwarming en construeerde zelf een „klimaatkamer” waarin hij de temperatuur en luchtvochtigheid nauwkeurig kon regelen en door kunstmatige verlichting de „daglengte” kon regelen. De invloed van de daglengte is nog niet geheel duidelijk.

In de natuur wordt vroeg in het voorjaar het broednest verder ontwikkeld zodra er nectar en stuifmeel verzameld wordt.

De schrijver gaat met zijn onderzoek en zijn conclusies wel iets verder, dan de titel zou doen vermoeden.

Hij vraagt zich af hoe het komt dat de broednestontwikkeling in de herfst ophoudt en in het voorjaar begint en komt tot de hypothese dat deze door hormonale werking geregeld wordt.

Ir. J. F. A. M. Mommsers.

IN VIERPOLDERS GEEN BIJENVERORDENING!

Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Vierpolders hebben afwijzend beschikt op een verzoek van 19 komkommertelers om in die gemeente een zgn. komkommerverordening vast te stellen. Nadat o.a. de rijks tuinbouwconsulent, de secretaris en de directeur van de Veiling „Voorne e.O.”, de secretaris der N.F.O., de voorzitter en secretaris van de Komkommercommissie van het Landbouwschap en de rijksbijenteeltconsulent in een vergadering waren gehoord, hebben B. en W. afwijzend op het verzoek beschikt op grond van o.a. de volgende argumenten:

1. Een zuiver plaatselijke regeling heeft geen zin, gezien de afstand waarbinnen de bijen kunnen vliegen.
2. De komkommertelers kunnen hun kassen zodanig afschermen dat voor het ontstaan van

„zaadkoppen” niet meer behoeft te worden gevreesd. Bij staand glas geschiedt dit door de luchtramen af te schermen met fijnmazig gaas en bij platglas door lange stroken jute. Zowel de rijks tuinbouwconsulent als de directeur van de veiling zijn bereid terzake van advies te dienen;

3. Er is reeds een tekort aan bijen. Door toepassing van de gevraagde maatregelen zou de animo voor het houden van bijen verminderen, zulks ten nadele van de fruittelers.

Willen de afdelingen, die met de komkommerkwestie zitten, vooral aandacht schenken aan het tweede argument? Wat dat betreft is van Amsterdam de Victorie begonnen, zie vorig Groentje blz. 114. Wij hopen van harte dat binnenkort alle imkers bevrijd worden van deze drukkende last.

Aansluitend op het artikel in het novembernummer, beste beginners en andere belangstellende lezers, zou ik nu iets moeten schrijven over de bijenziekten, een netelig onderwerp, waaraan met name in de buitenlandse vakbladen, bijzonder veel aandacht wordt besteed.

Af en toe krijgt men daar de indruk, dat de hele imkerij uit ziektebestrijding bestaat. Dit voorbeeld wil ik beslist niet volgen, temeer niet, daar bij ons de toestand nog al meevalt uitgezonderd dan de gebieden, die door de mijtziekte zijn bezocht en door onze rijksbijenteeltconsulent enerzijds nauwlettend worden gadegeslagen, anderzijds met tedere zorg worden omringd, al worden die zorgen door de betrokken imkers niet altijd gewaardeerd. Een afdoend geneesmiddel voor deze kwaal is niet bekend en de enige mogelijkheid om de uitbreiding van de ziekte tegen te gaan is een vervoerverbod voor bijenvolken.

De besmette volken moeten worden gedood. In dit verband wil ik nog eens graag nadrukkelijk de aandacht vestigen op het gevaar van het scheppen van onbeheerde zwermen, vooral in de omgeving van de besmette gebieden waarbij moet worden bedacht, dat deze zwermen soms ettelijke kilometers afleggen en heel goed uit besmet gebied afkomstig kunnen zijn.

De Nosema is een ziekte waarop wij steeds bedacht moeten zijn en waarover ik in verband met de inwintering reeds iets schreef in het septembernummer. Deze Nosema wordt het best onder de duim gehouden door een gezonde wijze van imkeren, niet te oude raten, dus zorgen voor een regelmatige vernieuwing, hygiëne, dus schone kast, tijdig bodemplanken reinigen in het voorjaar, geen raampjes met roervlekken of besmeurd met uitwerpselen, een kast die leegkomt ook eens goed schoon krabben en uitschrobben met heet sodawater en bovenal de volken sterk houden met voldoende voer. Minimumlijders zijn de pest voor onze imkerij; je hoort steeds weer van mensen die met 8 kg. suiker of nog minder inwinteren en je er dan ook nog triomfante-lijk op wijzen, dat ze toch

maar goed de winter doorgekomen zijn. Maar in het voorjaar en dan nog dikwijls veel te vroeg in het voorjaar ook, moet er gevoerd worden. Dat gaat dan onder het motto: We gaan de broedaanzet bevorderen door drijfvoeren. Drijfvoeren verhoogt de activiteit en bevordert daardoor de leg van de koningin, maar dan moet er een behoorlijke reserve zijn en aan wintervoer en aan stuifmeel om het opfokken van dat broed mogelijk te maken en anders is het 't paard achter de wagen spannen.

Als een volk behoorlijk is ingewinterd is dit drijfvoeren volmaakt overbodig en een dergelijk volk ontwikkelt zich in het voorjaar sneller dan die stakkers, die met kunst en vliegwerk aan de gang moeten worden gehouden. Bovendien is die voorjaarsperiode toch al een dieptepunt in de jaarcyclus van het bijenleven en de gevaarlijkste tijd in verband met de Nosema.

Dit is dan ook de tijd waarin de volken, die de winter maar net hebben overleefd, dikwijls te gronde gaan.

Het bestrijden van de Nosema door een goede verzorging is dus geen eigenlijke ziektebestrijding.

De imker met liefde voor het vak en inzicht in het bijenleven imkert vanzelf op een wijze, die zijn volken in een zodanige conditie houdt, dat de Nosema nagenoeg geen kans krijgt.

Maar de imker, die de honing tot de laatste druppel uitslingert en er ook geen been in ziet zoveel mogelijk uit de broedruimte te oogsten en daarbij ook nog zuinig is met suiker voeren, legt de grondslag voor het uitbreken van deze ziekte, wat, indien de weersomstandigheden zo zijn als in de afgelopen winter, dan ook prompt gebeurt. Een dergelijke imker heeft trouwens nooit een opbrengst van betekenis. Hij heeft nog niet geleerd, dat de kost voor de baat uitgaat. En hij is met zijn slecht verzorgde volken, waarin veelal raten met veel darrecellen zitten en die veel darren voortbrengen, dikwijls met minder gewenste eigenschappen, een gevaar voor zijn omgeving.

Hiermee stap ik van die ziekten af, maar ga nog even door op die darren.

Ik liep n.l. zojuist, 19 oktober 1963 even langs mijn bijen (om inspiratie voor het laatste deel van deze rubriek op te doen) toen ik tot de ontdekking kwam, dat één van mijn volken — één van de beste en beslist niet moerloos — nu pas bezig was de darren te verdrijven. Enkele van mijn andere volken hadden dit op 15 en 16 september gedaan en dat is al abnormaal laat, want gewoonlijk gebeurt dat in de eerste weken van augustus en soms zelfs al eind juli.

Het aanhouden van de darren kan een teken van moerloosheid zijn, maar dat hoeft helemaal niet en vaak overwintert een aantal darren in volkomen moergoede volken.

Hierdoor demonstreert zich ook weer, dat het onmogelijk is een beginnend imker een maand vooruit met zekerheid te voorspellen, wat er op de bijenstand gaat gebeuren en wat hij moet doen. Het is hoogstens mogelijk de grote lijnen aan te geven en te wijzen op de belangrijkste punten. Een van die belangrijke en buitengewoon interessante zaken is de bijentaal. Dit is echter geen onderwerp voor deze rubriek.

Bovendien is er altijd nog een groot aantal — ik mag wel zeggen een te groot aantal — imkers, die dit weinig interesseert. Zij hebben maar twee verlangens: wijs mij de weg tot een zo groot mogelijke opbrengst met de minste arbeid (ik kom daar later nog op terug) en hoe houden we de onkosten zo laag en de honingprijs zo hoog mogelijk bij een behoorlijke afzet. De mannen van de commercie dus en al wil ik, zoals bij de start van deze rubriek reeds gezegd, persoonlijk ook graag de ideële zijde van de bijenhouderij naar voren halen, zij verdedigen het standpunt van onze tijd, waarmede we rekening hebben te houden.

In stede van hier over die bijentaal uit te weiden, klim ik op mijn stokpaardje „lezen.” Op geen enkel gebied komt men ver zonder enige theoretische ontwikkeling, die opgedaan kan worden door lezen, al moet dat lezen dan ook wel zo intensief gedaan worden, dat men het ook studeren zou mogen noemen.

Helaas wordt er steeds minder gelezen. Veel tijd wordt besteed aan t.v. kijken, ook als het programma de kijker in wezen niet boeit en dan zijn er de kaart-avondjes enz.

Ook ons blad wordt slecht gelezen, zelfs door mensen met grote belangstelling voor hun bijen. Het is heel gewoon als op een vergadering een vraag wordt gesteld over een onderwerp, dat de daaraan voorafgaande maanden uitvoerig in het Groentje is behandeld. Ik zou dan ook iedere imker, ook al heeft hij weinig belangstelling voor hetgeen de drukpersen dagelijks in een onafzienbare stroom over ons uitstorten, willen vragen in ieder geval zoveel mogelijk de vakliteratuur bij te houden en het minste wat hij daaraan kan doen is zijn maandblad intensief te lezen.

Ook over die taal van de bijen is er voldoende literatuur. De man die hiervan zijn levenswerk heeft gemaakt en alle mogelijke proeven op het gebied van de zintuigelijke waarneming van de bijen heeft gedaan, is Prof. Dr. K. von Frisch. We mogen veilig aannemen dat zijn naam door zijn ontdekkingen onsterfelijk is geworden.

Hij zal in de verre toekomst zeker met dezelfde eerbied als waarmee wij thans spreken over onze grote Hollandse natuuronderzoeker Jan van Swammerdam, worden gemen- moreerd.

Prof. von Frisch schreef over zijn ontdekkingen een boek, waarvan de eerste uitgave in 1927 verscheen en welke nadien regelmatig werd herzien en aangevuld. De vierde druk hiervan is door **mej. H. C. Mansveld, in het Nederlands vertaald onder de titel „De honingbij” haar leven, eigenschappen en vermogens.**

Het boek is rijk geïllustreerd en behalve over die taal der bijen, leest u er ook in over de bijenwolf, die ik in het oktober- no. even ter sprake bracht en ziet u er b.v. foto's in van een darm van een bij, die vol met Nosemasporen zit.

En gaat u nu niet van de veronderstelling uit, dat u daar toch niet door kan komen, omdat het te droog of te wetenschappelijk is, want niets is minder waar. Prof. von Frisch heeft naast zijn enorme kennis de prettige eigenschap de dingen op eenvoudige en voor ieder duidelijke wijze uiteen te zetten, waarbij hij ook nog de

gave heeft van een geestige schrijffrant. Aangezien de tijd rond de jaarwisseling bij uitstek geschikt is voor een warm hoekje met een boek en een aangekleed kopje koffie raad ik u dus dringend aan dit boek eens aandachtig door te lezen. Als u het wilt kopen of voor de afdelingsbibliotheek aanschaffen kunt u bij het Bijenhuis terecht en het is natuurlijk ook in onze verenigingsbibliotheek.

Hiermede los ik dan tevens de belofte in, bij het begin van deze rubriek gedaan, dat ik u voor de winter enkele boeken zou noemen, die u met genoegen en profijt kunt bestuderen. Ik noemde u reeds „Het Grote Bijenboek” en „**Bijenteelt van Dr. Minderhoud.**

Een ander boek, dat nog steeds de moeite van het lezen waard is al dateert het al van 1917, is „**De Wonderen van het Bijenvolk**” van **Dr. A. G. Ootmar.** In dit boek is ook een hoofdstuk gewijd aan de niet-statenvormende bijen en aan de hommels.

(Wordt vervolgd)

NOGMAALS: WASMOTBESTRIJDING

Naar aanleiding van het artikel in het vorige nummer vraagt een lezer, hoe de heer Bakker zijn stapel ramen in de winter behandelt. Schimmelen de raten — en vooral het stuifmeel — niet als men deze „schoorsteen” buiten laat staan?

Hier volgt het antwoord van de heer Bakker:

U vraagt of er 's winters geen schimmel op de raten komt. Zelf heb ik nog geen winterervaring met de „schoorsteenmethode”, maar de uitvinders ervan zeggen van niet. U moet een raam in een bevolkte, en dus veel waterdamp bevattende en bovendien van boven gesloten kast, niet vergelijken, met de raten in onze trekkende stapelbakken-schoorsteen. En dan driewerf foei! Als er ergens in de buitenlandse vakbladen op gehamerd wordt, is het wel op het feit, dat stuifmeelraten in de bevolkte kast bewaard moeten worden. Stuifmeel is minstens zo belangrijk als suiker. Gebleken is dat stuifmeel, zelfs al wordt het onder honing bewaard, enorm veel aan voedingswaarde verliest. Voorts kan ik me niet voorstellen dat de stuifmeelmijt — zelfs in onze

schoorsteen — de gevulde raten niet zal weten te vinden. Maar voor mij is dit geen probleem om de bovengenoemde reden.

HAARLEM

P. BAKKER

BIJENRASSEN

De geachte heer Smit geeft ons in het novemnummer zijn oordeel over dit zo belangrijke onderwerp. Interessant, dat Jacob Cats al wist van de „goudgele bijen” naast de „Swarte”. Nu weten we al van meer soorten, b.v. ook van de Carnica (Krainer) en van de Kaukasische grijze bij. Maar de gele Italiaan zowel als de zwarte Noordeuropese bij, de soort, die bij ons van ouds inheems is, dienen onze interesse te hebben.

De heer Smit gaat naar mijn oordeel wat al te gemakkelijk over dit voor ons allen zo belangrijke probleem heen. Zonder doelbewuste koningin- teelt plus voortdurende selectie komt men niet vooruit. „Koningin- teelt gepaard met teel- keus” zegt Frankenhuis in zijn onvolprezen boekje van 1937. Frankenhuis wijst er in zijn boekje op, dat onze vereniging is „tot bevordering der bijenteelt.” Bevordering der bijenteelt is: vooruitkomen.

Onze boeren met hun melkvee, de tuinders met hun kwaliteits- groenten, de bloemkwekers met hun superieure produkten, vraag hun eens hoe zij tot het tegenwoordige peil kwamen en hoe zij dat handhaven.

Vergeleken bij deze mensen zijn wij, bijenhouders, wanhopig ten achter.

Zie, geachte heer Smit, gij met uw opmerkingsgave voor wat de geschiedenis betreft, uw zorg voor uw bijen bij het in- winteren, het gesprek met een imker uit een nabuurland over rassen-ervaringen, er klopt iets niet in uw slotbetoog over de bijenrassen.

Laten we samen zoeken naar vooruitgang. Die wordt ons nimmer in de schoot geworpen. Gelukkig, het brood dat we zelf verdiend hebben smaakt het lekkerst en is het gezondst. En als u per se bij de Nederlandse bijen wilt blijven: 's mensen lust is 's mensen leven, maar, zie dan van de ouderen een exemplaar van „Koningin- teelt” door S. Frankenhuis (1937) te pakken te krijgen en poog te doen wat hij deed.

APELDOORN

G. JAPIN

Terugblik op 1963

Het jaar 1963 is weer bijna ten einde en het is een jaar, dat bij de bijenhouders lang in herinnering zal blijven. De strenge en lange winter 1962-1963 heeft niet alleen in ons land ernstige verliezen veroorzaakt, dat was ook het geval in de omringende landen.

In het Schwarzwald, in de deelstaat Baden-Württemberg, was het verlies aan bijenvolken 69.5 pct., in één gebied zelfs 72.2 pct. De oorzaak was hier een lange winterzit op bladhoning. De witte dennen honingden er tot 8 november en op 10 november viel de koude in, daarna zaten de bijen zonder te kunnen uitvliegen 17, ja soms 21 weken op bladhoning. Verder veel Nossama en ten slotte kwamen nog vele volken om door verstikking doordat de vliegaten werden afgesloten door hopen dode bijen.

(In tegenstelling met de vele klachten over schade veroorzaakt door spechten, schreef een imker in de Scottish Beekeeper 1963-8, dat veel van zijn volken door deze vogels waren gered van de verstikkingsdood door de gaten, die de spechten hadden gemaakt. Ook hier waren de vliegaten door dode bijen verstopt).

In de Landdag van genoemde Duitse deelstaat werd op hulp voor de imkers aangedrongen: o.a. door in plaats van 10 kg, 15 kg goedkope suiker te leveren en de invoer van buitenlandse bijenvolken gemakkelijker te maken. Maar dat zou wel moeilijk zijn door de grote vraag. Waarschijnlijk zou Oos-

tenrijk wel 2 à 4 duizend volken kunnen leveren. Dit land kon ten slotte slechts 460 volken afzenden, waarvan maar 61.3 pct. in goede staat aankwam, 28.4 pct. was door warmlopen dood en 10.3 pct. had veel dode bijen. Het was een schadepost voor de Oostenrijkse verzenders.

Ook in Zwitserland waren veel volken omgekomen en moesten ook daar maatregelen genomen worden.

In Bazel bestaat een verordening, dat alle vreemde zwermen, die door de brandweer worden geschept, gedood moeten worden; dit met het oog op de mijtziekte. Deze zwermen komen ook uit het Duitse en Franse nabuurland, waaronder soms flinke volken. In 1962 werden zo 161 zwermen gedood.

Tot 20 juli van dit jaar moest de brandweer 68 maal ingrijpen, de bijen werden met zwaveldamp gedood.

Thans is men, gezien het grote verlies aan bijenvolken, tot andere maatregelen overgegaan. De zwermen worden aan een vertrouwensman van de Zwitserse bijenhouders-vereniging afgegeven. Deze houdt de zwermen bij zijn huis, maar zendt een monster aan het bijenteelt-instituut te Liebefeld. Is het onderzoek negatief, dan kan de vertrouwensman over de bijen beschikken (Südwestd. Imker 1963-8; die Biene 1963-8; Westf. Bienenztg. 1963-9).

Zoals reeds eerder vermeld voerde Engeland bijen in uit de V.S. In Frankrijk werden de verliezen aan bijenvolken grotendeels hersteld, doordat de

overgebleven volken flinke zwermen gaven.

What is in a name

Van een lid in Noordholland ontvingen wij een reclamebiljet van een levensmiddelenbedrijf in zijn woonplaats. Hierop stond „Vechtbijhoning” voor 119 cent per pot aangeboden. Ons lid had aan de betrokken winkelier gevraagd wat dit voor honing was en kreeg ten antwoord dat het honing van echte bijen was. Een nader antwoord kon hij van deze „vakman” niet krijgen.

In het Bijennieuws 1963-10 van de afdeling Bunnik en O., vinden wij terzake het volgende: Zo zagen wij enige tijd geleden in een winkel „Vechtbijhoning” aangeboden. Het woordje Vecht roept associaties op aan vechten, maar ook aan de vroegere Bijenstand van Hans Matthes in Breukelen, later overgenomen door Mellona, welke bijenstand gelegen was aan de Vecht. Vandaar waarschijnlijk de naam „Vechtbijhoning”.

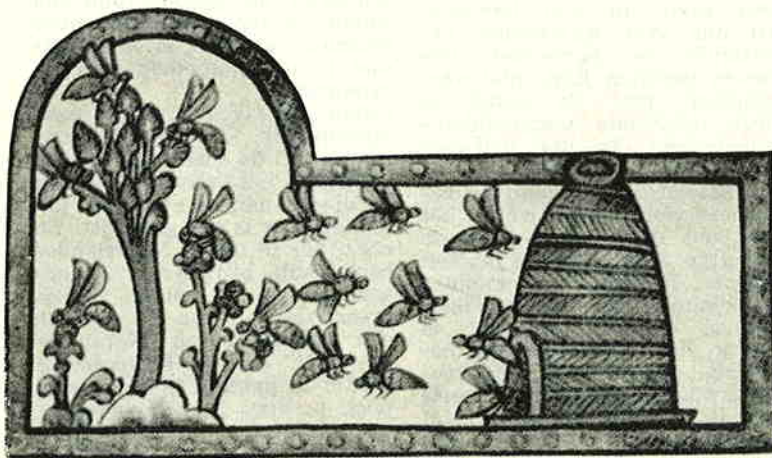
Volgens genoemd Bijennieuws ontvingen de winkeliers in de kruideniersbranche maandelijks een objectieve prijslijst, waarin o.a. aanbiedingen voorkomen van Alpenbloesem-, Rozemarijn-, Jungle-, Oranjabloesem-, Witte Hulst-, Bretonse Dopheide-, Moerasdruif- en Kof fiebloesemhoning. (Maar Jékavé denkt, dat deze honingsoorten niet voor 119 cent per pot te koop zullen zijn).

De honingpositie op de wereldmarkt

Volgens het British Beejournal 1963 28-IX is de honingoogst in dit jaar in Europa weer beneden het gemiddelde.

Argentinië, Australië en Mexico hebben weinig of niets voor de export. Zware regenval in enige delen van Australië, die de meeste honing leveren, hebben de vooruitzichten op een goede oogst, minder goed gemaakt. Duitsland vreest een tekort aan honing tot ver in 1964. In Canada is de klaveroogst beneden het gemiddelde. In Florida is de oogst van oranjabloesem-honing mislukt, Californië geeft niet veel en Spanje heeft niet meer dan een bescheiden oogst.

De prijzen van alle buitenlandse honingsoorten zijn geduren-

de de laatste 12 maanden flink gestegen en men vermoedt, dat deze nog meer zullen stijgen. (Laten onze imkers, die het geluk hebben gehad in 1963 wat honing te oogsten hiermede rekening houden !!).

Bijenteelt en postzegels

Elk jaar geven de bij de CEPT aangesloten landen in september een Europa-zegel uit, meestal hebben de zegels een gelijk motief. Maar er zijn ook landen die hiervan afwijken. Zo vertoont de Europa-zegel van Portugal (3 waarden) drie rijen cellen van een bijenraat met het inschrift Europa. Ook de reeds langer in omloop zijnde Europa-zegels van het vorstendom Lichtenstein hebben een bijenraat-motief.

De Europa-zegel van Spanje 1962 heeft op twee waarden een bij op een raat, dit ook in afwijking van de andere Europa-zegels 1962.

(Südw. deutsche Imker 1963-9).

Uit de Oude Doos

In 1715 verscheen te Amsterdam bij Jan ten Hoorn de tiende

druk van „Het nieuw'vermeerderd natuerlijck Tover-Boeck of Speel-Toneel der Konsten" van Simon Witgeest.

In het maandblad van de Vlaamse Bijentelersbond 1963-5 vinden wij wat in dit Tover-Boeck over bijen geschreven staat; hieruit het volgende:

Om te beletten dat de Byen niet wegh en vlieghe.

Om dit te beletten, soo en is er niet beter dan dat men rondom de gatjes van de Byenkorven smeert met dreck van een jongh geworpen kalf. Ofte als ghy siet dat den ganschen swerm daer noch in is, soo tracht men den Koningh soetjens by syn vleugeltjens te vanghen: en breckt hem de endekens van de selve af, soo en sal hy niet verre vliegen, en daer hy blyft daer blyft voorts den ganschen hoop. Of soo verre als ghy den korf van buyten des avonds met tamme en wilde Olyfblaeders te samen gestooten, bewryft ofte den korf van buyten met Meede nat maect, soo en sullen sy niet wegh vlieghe. De jonge Bykens sal men

in een becke Meede voor-setten daer in dat Thymus met syne bloemekens geleydt is. Andere nemen Rosynen met Thymus t' samen gestooten in een massa, die sy haer voor-leggen, daer uyt datse seer wel gevoedt worden, en dat besonderlyck als sy van wegen de koude, regen, of wint bedwongen syn in den korf te blyven. En als nu de voor-somer thien dagen begonnen is, soo sult ghy de korven met koe-dreck berookken waer door dat sy alsdan sullen bedwongen wesen uyt te vlieghe, op welcken tydt ghy haere korven sult moghen reynigen en schoon maken, want den stanck van koedreck maect se traegh en hy bederft en verhindert oock de spinne-koppen daer omtrent haere netten te spannen.

Kerstkaarten

De feestdagen naderen weer en daarmede de tijd van Kersten Nieuwjaarskaarten. Vooral in Engeland wordt hieraan veel gedaan. De Bee Research Association geeft elk jaar een speciale kaart uit. Zo voor enige jaren een kaart waarop in een honingraat de gelukwens voor Kerst en Nieuwjaar in liefst 41 talen stond vermeld.

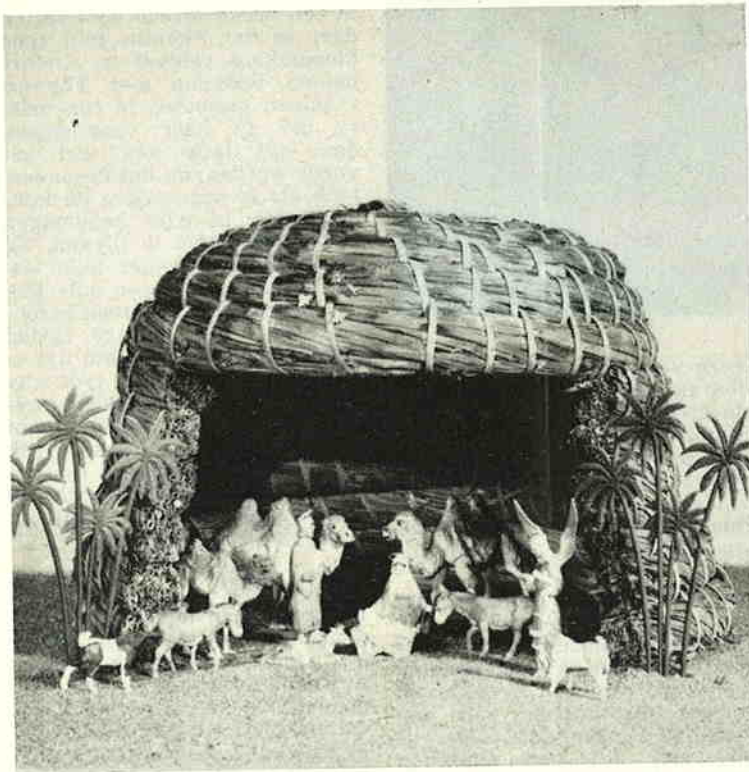
Vorig jaar was het een primitieve tekening van een bijenkorf met bijen overgenomen uit een manuscript uit de twaalfde eeuw, aanwezig in het British Museum. Deze kaarten worden ten bate van de kas van genoemde vereniging verkocht.

De ook in ons land bekende Engelse Dr. Barness heeft elk jaar zijn eigen kerstkaarten; o.a. eens een Kerststal ingebouwd in een bijenkorf.

En ons H.B.lid de heer Maagendans zond in 1962 een kerstgroet op een kaart met een middeleeuwse tekening waarop bijen en bijenwoningen staan afgebeeld. Dit is ongetwijfeld een onderdeel van een zgn. Exultet, die in de R.K. Kerk

Exultet, eerste woord van de eerste regel van middeleeuwse hymnen, die onveranderlijk beginnen met: Exultet iam angelica turba coelorum (Juicht nu, hemelse engelschaar). Zij zijn verschillend van inhoud, maar prijzen altijd de maagdelijke bijen als schenksters van de was. Deze prent is uit een exultet uit de 11e eeuw in de kathedraal van Gaëta.

met Pasen werd gebruikt en waarover ik in de Jaagkieps van 1958-4 schreef.

Varia

Een boer reed met z'n zoon-
tje door het land en toonde de
jongen hoe behendig hij met
z'n zweep overweg kon.

„Vader”, verzocht de jongen,
„sla die appel 's van die boom”.
De zweep knalde en de appel
plofte neer.

„Vader, sla die vlieg 's van
het linkeroor van het paard”.
Prompt werd aan het verzoek
voldaan.

Toen kwamen ze langs een
boom, waar een zwerm bijen
aan een tak hing.

„Sla die bijen nou eens van die
tak, vader”.

„Dank je wel” zei de vader,
„die bennen georganiseerd”.

Uit de Drentsche Volksalmanak 1837. (Slot).

December-Wintermaand.

Geen ander toezicht wordt in
deze maand voor de bijen ge-
vorderd, dan 't welk in de vo-
rige maand opgegeven is. En
de maandoverzichten worden
beëindigd met de volgende uit-
spraak van Goethe: De bij
zuigt honig uit de meest van
elkander verschillende planten
en bloemen.

Imkers-latijn.

Van de in augustus j.l. overle-
den veteraan G. Gorter, ere-
voorzitter van de afdeling En-
schede is de volgende anekdote
afkomstig:

Een Duitse, een Franse en een
Amerikaanse imker zaten eens
bij elkander en spraken over
koninginneteelt.

„Wij hebben al koninginnen
die geen 1500 à 2000 eitjes per
dag leggen, maar 3000” aldus
de Duitser.

„O” zei de Fransman, „wij heb-
ben die ook, maar onze konin-
ginnen verdragen elkander, zo-
dat wij steeds meer dan één
koningin in een volk hebben,
dus een veel groter broednest
en dus veel meer haalbijen”.

„Ja” zei vervolgens de Ame-
rikaan, „wij hebben dat alle-
maal ook al, maar wij hebben
bijen met twee honingmagen,
zodat onze volken tweemaal zo-
veel nectar per vlucht thuis-
brengen.”

Prettige feestdagen wenst u
Jékavé.

Een zwerm in de stad

Op een der weinige mooie dagen in juni werd ik opgebeld, dat aan een der toegangswegen tot de stad een zwerm bijen hing. Omdat er volgens opgave van de politie gevaar voor de voetgangers bestond, toog ik er maar direct heen. Bij aankomst bleek de zwerm in een der bomen te hangen, circa 12 meter hoog, maar de politie wist raad. Wacht maar even, we zullen de brandweer sturen. Reeds na 15 minuten was deze met een volledig bezette personeelswagen, een politiewagen en een schuifladder present. Helaas, deze was te kort, dus nog even wachten. Vanuit de politiewagen werd om een grotere ladder gevraagd. Ook deze kwam met luid gejoel. Er werd druk overlegd, hoe dat varkentje gewassen moest worden, terwijl inmiddels een grote schare belangstellenden het verkeer ging belemmeren. Niettemin, langzaam ging de ladder omhoog. Zeer voorzichtig werd deze langs de tramdraden geschoven en ja hoor, de top bereikte de zwerm. Het was een beetje vreemd voor mij deze ladder te bestijgen, doch een brandweerman ging mee naar boven om te assisteren, opdat ik zelf niet zou vallen. Je

kunt immers nooit weten. Het publiek drong op om maar niets van het buitengewone schouwspel te missen. De trams schoven langzaam voorbij met alle passagiers voor de ramen. Nog meer publiek kwam aangerend. Zoveel uniformen bij elkaar ziet men ook in de stad niet iedere dag.

Boven aan de ladder werd het vangkorfje gereed gemaakt, een rukje aan de tak en de beer was geschoten. Een handjevol bijen viel naar beneden, hetgeen een uitwerking had als van een bom. Onder luid gejuich stoven de jeugd en verdere toeschouwers uiteen, terwijl mijn steunpilaar op de ladder geen tijd had om naar beneden te lopen. Glijden ging vlugger. Beneden werd mijn naam genoteerd, adres, leeftijd enz., men moet nu eenmaal overal op voorbereid zijn.

Mij werd gevraagd wat zo'n zwerm wel waard was. Ik hield mij op de vlakke en antwoordde, dat de kosten van het scheppen wel niet door de waarde der bijen gedekt zouden worden. Volgende zwerm...

P. KLAPWIJK

Vragenrubriek

Vraag 15

1. *Mijn volken hebben drie weken op de heide gestaan en toen ze terugkwamen waren ze flink zwaar, maar er zat geen honing in, terwijl ik mij toch moest inspannen om ze op de wagen te laden. Kan het zijn dat het gewicht van het stuifmeel kwam?*
2. *Welke kast is het beste voor de bijen, enkelwandig of dubbelwandig?*
3. *Een collega heeft honing van vorig jaar, die een beetje zuur ruikt. Is die nog houdbaar?*

R. H. V. te W.

**Zware kasten
maar geen honing
Enkel- of dubbelwandige
kasten?
Zure honing**

1. Uit uw schrijven blijkt niet hoe de samenstelling van uw volken was en daardoor is het wel heel moeilijk een oordeel te vormen. Bestonden de volken uit 2 op elkaar geplaatste broedkamers, dan wel uit broedkamer en honingkamer en waren er koninginneroosters tussen boven- en onderkamer aangebracht of stonden deze kamers vrij op elkaar? Hebt u alleen

de bovenkamers op honing gecontroleerd of hebt u ook de onderkamers nagezien?

Het is namelijk zó, dat, als u een rooster gebruikt en de dracht wat laat inzet, de bijen de honing eerst beneden om het broednest opslaan en pas later, als een overvloedige dracht blijft aanhouden, de bovenkamer gaan vullen. Als de dracht vroeg begint is het broednest nog zo uitgebreid, dat de bijen dan meestal aanstands ook de bovenkamer voor opslag van de honing gaan gebruiken.

Hoe het ook zij, als de kasten inderdaad **zwaar** waren, dan moest er wat in zitten. Bevindt de honing zich niet in de bovenkamer, dan moet hij onder zijn opgetast. Het is mogelijk, dat u zich bij het tilen van de kasten in de zwaarte hebt vergist of misschien waren de kasten alleen zwaar van het ingetrokken regenwater? Uitsluitend van op de heide binnengehaald stuifmeel kunnen de kasten niet zwaar wegen.

2. De vraag, welke kast voor de bijen de beste is, een enkelwandige of een dubbelwandige, is in het algemeen niet beslissend te beantwoorden. Beide systemen hebben hun vóór- en nadelen, welke vrijwel tegen elkaar opwegen. Een eerste vereiste is, en dat geldt

voor beide systemen in dezelfde mate, dat de kast geen ernstige gebreken vertoont. Zij moeten van degelijk materiaal vervaardigd zijn. De onderdelen moeten van de juiste afmetingen zijn en behoren ook onderling nauwkeurig bij elkaar te passen. De vliegopeningen dienen zonder veel omslag afdoende te kunnen worden gesloten en geopend. Ten slotte moeten de onderdelen op eenvoudige wijze zodanig kunnen worden verbonden, dat een onwrikbaar geheel ontstaat. Uiteraard moet de kap (het deksel) stevig en waterdicht zijn.

3. Honing die, zij het ook maar een weinig, zuur ruikt is in gisting en dus niet voor lange tijd houdbaar. In deze toestand is hij zowel voor de verkoop als voor voeding aan de bijen ongeschikt. Als de gisting nog in het beginstadium is kan de honing nog wel geconsumeerd worden en sommige mensen vinden hem dan pas „lekker”, doch hij moet in elk geval als minderwaardig worden beschouwd. Wil men deze honing toch nog voor bijenvoer gebruiken dan dient hij eerst te worden gekookt, waardoor de gistkiemen worden gedood en de reeds gevormde alcohol vervluchtigt.

S.

DE VERENIGING VAN NEDERLANDSE GEMEENTEN

*heeft een nummer van haar orgaan geheel gewijd aan de groenvoorziening¹⁾
Op mijn verzoek heeft de redactie in dit nummer ook een plaats — edoch kleiner
dan ik had gevraagd — ingeruimd voor de bijenweide.
De tekst van het artikeltje is als volgt:*

BIJENWEIDE

Bijen zijn zeer nuttig voor de bestuiving van land- en tuinbouwgewassen, met name voor het fruit. Voor de bestuiving van onze 60.000 ha. fruitbomen zijn er te weinig bijenvolken. Ook van rijkswege wordt daarom veel gedaan om de bijenhouderij te bevorderen. Het aantal planten en gewassen dat honing en stuifmeel voor de bijen geeft is sterk verminderd, o.a. door ontginning van heidevelden en andere woeste gronden, alsmede door de chemische onkruidbestrijding. De gemeentelijke plantsoendiensten kunnen belangrijk werk doen voor de bevordering van de bijenteelt door de aanplant van honing- en stuifmeelgevendende gewassen. Door de rijksbijenteeltconsulent is een lijst van gewassen samengesteld die zich uitstekend lenen voor verfraaiing van stadswijken enz. en bovendien nuttig zijn voor de bijen. Deze lijst is op aanvraag verkrijgbaar bij het Landbouwschap, afd. Bijenteelt, Raamweg 26, 's-Gravenhage en bij de rijksbijenteeltconsulent ir. J. Mommsers, Proefbijenstand „Ambrosiushoeve”, Hilvarenbeek. De heer Mommsers zal over de aanplant gaarne van advies dienen. De volledige lijst met namen van nectar en stuifmeel gevende bomen, heesters en planten gelieve u hieronder aan te treffen.

LANDBOUWSCHAP
Afdeling Bijenteelt
(P. T. Hilhorst) secretaris

¹⁾ „De Gemeenten en de groenvoorziening”; uitgave van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten; 1 november 1963 nr. 44.

LIJST VAN DRACHTPLANTEN

LATIJNSE NAAM	NEDERLANDSE NAAM ¹⁾	BLOEITIJD	OPMERKINGEN
B O M E N :			
Acer platanoides	noorse esdoorn	april-mei	met bolvormige kroon zuilvormige groeiwijze in voorjaar rood blad
Acer platanoides globosum			
Acer platanoides columnare			
Acer platanoides schwedleri			gehele jaar door roodachtig blad
Acer platanoides reitenbachii (= rubrum)			zeer donker blad
Acer platanoides faassen's black		mei	zuilvormig groeiend
Acer lobelii		mei	
Acer pseudoplatanus	gewone esdoorn		onderzijde der bladeren rood
Acer pseudoplatanus atropurpureum			bladeren goudgeel
Acer pseudoplatanus worleei			prachtige herfsttint
Acer saccharum	suikeresdoorn	april	in voorjaar purper uitlopend
Acer rubrum	rode esdoorn	maart-apri.	draagt vrijwel geen vruchten
Aesculus carnea	rode paardenkastanje	mei	
Ailanthus glandulosa	hemelboom	juni-juli	
Castanea savita	tamme kastanje	juni-juli	
Liriodendron tulipifera	echte tulpenboom	juni	
Prunus avium	boskriek	april	
(Verschillende Prunussoorten worden ook op deze stam geënt en vormen dan kleine bomen, zie onder sierstruiken.)			
Robinia pseudoacacia	gewone acacia	juni	zonder doornen gele bladeren
Robinia pseudoacacia inermis			
Robinia pseudoacacia aurea		juni-september	bloemen roze
Robinia pseudoacacia semperflorens	ruwe acacia	juli-augustus	bloemen roze, zeer mooi, windgevoelig
Robinia hispida			
Robinia luxurians		april-mei	zilverachtig blad
Salix alba	schietwilg		
Salix alba sericea		mei	geschikt voor windschut
Salix babylonica	treurwilg		glimmend blad
Salix alba chermesina	rode twijgen	mei	berijpte twijgen, grote katten, ge-
Salix pentandra	laurierwilg	maart	schikt voor windschut, ook op
Salix daphnoides			droge grond
		augustus-september	kleine boom
Sophora japonica	honingboom		
Tilia europaea (= vulgaris, = hollandica)	hollandse linde	juni	bloeit al op jeugdige leeftijd
Tilia cordata	kleinbladige linde	juni	
Tilia euchlora	krimlinde	juli	
Tilia platyphyllo	grootbladige linde	juni	
Tilia americana	amerikaanse linde		
Tilia tomentosa	zilverlinde	juli-augustus	
Tilia petiolaris	hangende zilverlinde	juli	
S I E R S T R U I K E N :			
Acer cissifolium	cissusbladige esdoorn	mei	witte bloemen, prachtige rode vruchten
Acer ginnala		mei	witte bloemen
Acer spicatum		april-mei	bloemen in lange witte pluimen
Amorpha fruticosa		juli-augustus	trossen purperen bloemen met goudgele meeldraden
		augustus-september	zeer grote bladeren en bloem- trossen
Aralia elata			zeer veel prachtige soorten en variëteiten. Mooie bloemen en bessen.
Berberis	zuurbes		groenblijvend
Buxus sempervirens	palmboompje	april	prachtige welriekende blauwe bloemen
Caryopteris incana		augustus-september	fijne pasteltinten
Ceanothus hybriden		april-mei	variëteiten met rode, roze of witte bloemen
Chaenomeles lagenaria		mei-juni	zeer vele soorten en variëteiten, mooie vruchtjes
Cotoneaster	dwergmispel	juni	enkelbloemige variëteiten
Deutzia scabra	bruidsbloem		
Eleagnus multiflora (= edulis)	olijfwilg	mei	prachtige rode vruchter.
Elsholtzia stauntonii		augustus-september	paarsrode pluimen

LATIJNSE NAAM	NEDERLANDSE NAAM ¹⁾	BLOEITIJD	OPMERKINGEN
<i>Escallonia langleyensis</i>		juli-september	lichtroze bloemen, bladhoudend
<i>Kolkwitzia amabilis</i>		juni	grote pluimen, roze bloemen
<i>Lonicera ruprechtiana</i>		mei	roze bloemen, prachtige oranje bessen
<i>xanthocarpa</i>		mei	witte bloemen, rode vruchten
<i>Lonicera tatarica</i>		april	gele bloemen, blauwe bessen
<i>Mahonia aquifolium</i>	mahoniestruik	april-mei	in zeer vele soorten en variëteiten, vaak met mooie vruchten
<i>Malus</i>	sierappel	april	klein struikje, roze bloemen
<i>Prunus tenella</i>		maart-april	vrij kleine struik, lichtroze bloemen
<i>Prunus tomentosa</i>	dwergamandel	april	grote struik, donker blad, witte bloemen
<i>Prunus cerasifera pissardii</i>		april	grote struik, donker blad, roze bloem
<i>Prunus cerasifera nigra</i>		maart-april	vrij grote struik, zeer rijk bloeiend, wit
<i>Prunus incisa</i>		april	grote struik, lichtroze bloemen
<i>Prunus subhirtella</i>		maart	treurvorm, zeer rijk bloeiend, lichtroze
<i>Prunus subhirtella pendula</i>		mei	grote roze bloemen, grote struik
<i>Prunus sargentii</i>		mei	zuilvormig groeiend, grote witte bloemen
<i>Prunus serrulata Amanogawa</i>		juni-jul	bloemen in groenwitte schermen
<i>Ptelea trifoliata</i>	lederboom	april	veel variëteiten met licht-donker-roze bloem
<i>Ribes sanguineum</i>	rode Ribes	juni	donkerrode fluweelachtige pluimen
<i>Rhus typhina</i>	fluweelboom	april	blad roze en wit gevlekt
<i>Salix cinerea tricolor</i>		april	wit berijpte twijgen, oranje katjes
<i>Salix irrorata</i>		april	gele ronde katjes
<i>Salix cotinifolia</i>		mei	bloemen in witte pluimen, mooie vruchten
<i>Staphylea colchica</i>	pimpernoot	juni-september	roze bloemen, rode bessen
<i>Symphoricarpos orbiculatus</i>	radijsboompje	juni-september	roze bloemen, roze bessen
<i>Symphoricarpos chenaultii</i>		juni-september	witte bessen
<i>Symphoricarpos rivularis</i> (= <i>racemosus</i>)	sneeuwbes	juni-augustus	witte bessen
<i>Symphoricarpos occidentalis</i>			

STRIJKEN VOOR BERMBEPLANTING EN HOUTWALLEN:

<i>Berberis vulgaris</i>	zuurdoorn	mei-juni	gele bloemen, rode vruchten
<i>Berberis thunbergii</i>		mei	gele bloemen, rode bessen, gedoorn
<i>Ligustrum vulgare</i>	liguster	juni-juli	witte bloemen
<i>Prunus insititia</i>	kroos	maart-april	witte bloemen
<i>Rhamnus frangula</i>	vuilboom	juni-augustus	
<i>Salix caprea</i>	waterwilg	maart	
<i>Salix cinerea</i>	grauwe wilg	april	
<i>Salix aurita</i>	geoorde wilg	april	
<i>Salix amygdalina</i>	amandelwilg	april	
<i>Salix smithiana</i>		maart	
<i>Salix alba</i>	schietwilg	mei	
<i>Salix chermesina</i>		april	
<i>Salix daphnoides</i>		maart	

KLIMPLANTEN:

<i>Parthenocissus tricuspidata</i>	wilde wingerd	juli
<i>Hedera helix</i>	klimop	september-oktober

¹⁾ Niet altijd is er een (goede) Nederlandse naam.

Een zeer groot aantal van de bovengenoemde bomen, struiken en heesters is te bezichtigen op de Proefbijenstand „Ambrosius-hoeve” te Hilvarenbeek.

De directeur van de Proefbijenstand, ir. J. F. Mommers, is volgaarne bereid nadere inlichtingen te verstrekken.

's-Gravenhage, oktober 1963
LANDBOUWSCHAP
Afdeling Bijenteelt
Raamweg 26
's-Gravenhage

AFDELINGSBERICHTEN

AFDELING EINDHOVEN

Voor de Eindhovense leden van de Bijenhoudersbond St. Ambrosius en de Ver. tot Bevordering der Bijenteelt hield Ir. J. Mommers, rijksbijenteeltconsulent en directeur van de Proefbijenstand „Ambrosiushoeve“ te Hilvarenbeek op 30 oktober in een der zalen van de Philips Schouwburg een boeiende lezing over de vele aspecten van dit — ook voor onze inkers zo belangrijk — bijeninstituut. Bestuivingsproeven, bestrijding van de gevreesde bijenziekten en waardebeoordeling van drachtplanten door papierchromatografie waren onderwerpen die achtereenvolgens aan de orde kwamen en die door de bekwame spreker duidelijk en helder werden belicht. Na de pauze kreeg de Rijksbijenteeltconsulent nog vele vragen over de techniek van het inkermen te beantwoorden, doch de vragenstellers konden tevreden huiswaarts keren. De Eindhovense bijenhouders hopen de heer Mommers spoedig weer eens te mogen terugzien.

v. d. L.

AFD. BUNNIK-HOUTEN

Op 13 december, des avonds om half acht zal weer de aspirant-jurywedstrijd gehouden worden op de Kerstveiling Bunnik, voor jongeren vanaf 16 jaar. Inschrijving voor de aanvang van de wedstrijd. Fraaie prijzen zijn beschikbaar gesteld door Fruitveiling Bunnik en de afdeling Bunnik e.o. Op 21 december zal een Cursus Bijenteelt aanvangen, welke zal worden gegeven op zaterdagmiddagen. Voor deelname kan men zich opgeven: Achterdijk 26, Bunnik, tel. 1305. Tevens zal er beginnen een cursus in het snoeien van vruchtbomen.

AFD. 's-GRAVENHAGE

„Goed voorgaan doet goed volgen!“ Ook onze afdeling heeft, in navolging van het grote voorbeeld op zéér bescheiden schaal haar honing-expositie gehad. Het aantal inzendingen was gering, maar kwaliteit van de honing en uiterlijke verzorging van de bokaleten en potten varieerden van goed tot zéér goed. De keuring geschiedde volgens de officiële puntentelling. Voor de beste inzendingen waren drie boekenbonnen beschikbaar gesteld. Iedere inzending onder pseudoniem, letter of cijfer ingediend, kreeg een afzonderlijke beoordeling door vier keurmeesters. Het was echter niet verwonderlijk dat de eerste prijs kon worden toegekend aan onze oud-voorzitter en zeer deskundige inker, de heer F. Slot. Alles was tot in de puntjes! Van het begin af was de stemming levendig en geanimeerd, duidelijk bleek dat allen het prettig vonden nu ook eens wat te zien en niet alleen te horen. Gaarne wil het afdelingsbestuur op deze „visuele“ weg voortgaan en meer van deze „kijk“-avonden houden. Medewerking van alle leden (ook van hen die alles al weten) is daarbij echter noodzakelijk. De eerstvolgende maand gaan we nu zien en praten hoe of wij onze raampjes het beste „bedraden“.

AFD. HILVERSUM

Op 18 november vertoonde de heer Laban voor ons de films „Bijenhouden met succes“ en „Als een bij en bij ontmoet“. Ondanks de slechte weersomstandigheden was een twintigtal leden opgekomen, ja zelfs de verstaafwonden. Hoewel de eerste film al eerder was vertoond, bleek dat de interesse nog levend was, er werden vele vragen gesteld en beantwoord. Uit de discussie bleek, dat niet alles verloopt zoals wij het hebben uitgekend en het weer speelt altijd een grote rol, zodat we dikwijls van het gekte recept moeten afwijken. Hoewel wij over het aantal deelnemers

tevreden mogen zijn, kon het bezoek beter. De zaal is van alle kanten per bus bereikbaar. Laten we hopen, dat we spoedig naar een grotere zaal moeten uitzien.

O. DE VRIES, secr.

AFD. APELDOORN

In een feestvergadering op vrijdag 8 november jl. vierde onze afdeling haar vijftigstigjarig bestaan. Om 8 uur richtte onze voorzitter, de heer C. W. F. Jansonius, het openingswoord voor een goed gevulde zaal tot de aanwezigen en heette speciaal welkom de voor deze gelegenheid overgekomen heren Maagendans, Seunings en Van Aarst, alsmede tot de pers. De aanwezigheid van genoemde heren werd door de voorzitter bijzonder op prijs gesteld. Hierna gaf de voorzitter een overzicht van het wel en wee van onze afdeling sedert de oprichting in 1898, toen men begon met 30 leden, om in 1930—1935 een top te bereiken van 280. Thans is onze afdeling nog een der grootste van onze vereniging. Krachtige figuren hebben onze afdeling altijd geleid. Veel propaganda ging uit naar buiten en op het gebied der kastenbouwerij deed Apeldoorn zelfs internationaal van zich spreken. Enkele van de vele sterke mannen, die onze afdeling sterk gemaakt hebben werden genoemd, t.w. de heren Esmeijer, Versteeg, Vinke, Kamphorst. De voorzitter gedacht deze mannen in dankbare herinnering, maar meer nog door in hun geest het werk voort te zetten. Namens het hoofdbestuur sprak de heer Maagendans. Spreker roemde de activiteit van onze afdeling en de prettige samenwerking die immer met het hoofdbestuur heeft bestaan. Namens de algemeen-voorzitter, de heer ridder van Rapard, bracht spreker de beste wensen over voor het slagen van dit feest en voor de toekomst en bood verder enkele geschenken aan voor de loterij. Hierna volgde een aantrekkelijk programma, verzorgd door het Gelders duo Herman en Dinie Bomhof met muziek van de „Tiroleans“. Het was een bijzonder amusante en geslaagde avond. Tegen één uur togen we allen voldaan huiswaarts.

Hx.

AFD. DE WIJK EN OMSTR.

Door de burgerlijke stand te Staphorst werden wij gewaar dat

KLAAS BLOEMERT

in de ouderdom van 80 jaar overleden is. Het is in Staphorst geen gewoonte overlijdensadvertenties te plaatsen en bij het bestuur kwam geen kennisgeving binnen. Bloemert liet zich een paar jaar na de oprichting van de afdeling (1911) inschrijven als lid. In 1915 werd hij als bestuurslid gekozen. In 1947 werd hij voorzitter. Nog geen jaar had hij de leiding van de afdeling De Wijk, want eind 1947 richtten de Staphorster leden een eigen afdeling op en Bloemert werd voorzitter. Enige jaren later ontving hij een medaille van verdienste. Toen de bijenteelt achteruitging meldde de Staphorster leden zich weer bij de afdeling De Wijk en kort daarna werd Bloemert weer bestuurslid, tot 1959. Wegens gezondheidsredenen gaf hij het toen op. Zijn krachten verminderden, hij verkleinde het aantal volken, maar afstand van zijn geliefde bijen kon hij niet doen. Een ziekte sloopte zijn lichaam en nu is de steeds actieve mens Bloemert niet meer. Dat hij ruste in vrede.

HET BESTUUR

AFD. LEEUWARDEN

Vergadering 7 november

De voorzitter, ir. Spithout, besprak de tentoonstelling FRISIANA, die een groot succes is gebleken, ook wat de Nationale Honingtentoonstelling betreft. Er meldde zich 5 nieuwe leden aan en de op de uitgereikte folders vermelde inkers die honing te koop hebben, kregen vele aanvragen om de honing te kopen. Daarbij bleek dat menigen niet weet wat echte honing is en dat van de inker bezochten honing heel wat anders is dan wat in de winkels soms voor honing doorgaat. Er gaven zich voldoende deelnemers op voor het volgen van een cursus.

De praktische lessen worden gegeven in de afdelingsbijenstal „t Rotje“, die overdekt is, zodat er ook bij minder goed weer les gegeven kan worden, terwijl de werkplaats ruimte biedt voor ongeveer 8 personen om de verschillende werkzaamheden uit te voeren. De betonnen vloer en het grote aanrecht maken hier het werken tot een genoegen. Jammer dat „t Rotje“ tijdens de Frisiana nog niet klaar was en nog niet officieus genoemd kon worden. Dit zal nu in het voorjaar gebeuren, als het fruit in bloei staat. Verschillende leden boden modern en antiek materiaal aan voor aanschouwelijk onderricht. Ook bleek de stal stimulerend te werken op de werfing van nieuwe leden. Als zij thuis geen bijen kunnen houden, kunnen ze hun volken naast de afdelingsstal plaatsen. Verder werden de punten besproken, die op de algemene vergadering ter tafel gebracht zullen worden; tevens werd er weer een vraag gesteld over gedecentraliseerde suikerlevering. In Friesland zou dit gemakkelijk gaan, daar van Leeuwarden uit naar elke plaats in de provincie alles op één dag met één veer kan gaan naar de plaats van bestemming. Hierna hield de voorzitter een praatje over het gebruik van verschillende soorten plastic bij bijenkasten en -korven en kwamen ook nog de kasten van plexiglas ter sprake, die wel erg duur zijn. Voor het winterprogramma zal de heer Groenveld worden uitgenodigd voor het houden van een lezing over koninginsteelt.

Na de pauze werden nieuwe materialen op het gebied van de bijenteelt gedemonstreerd, zoals de plastic voeremmer, om ook de cursisten meer met de verschillende materialen op de hoogte te brengen.

C. STAPENSEA, secr.

Congresverslag

Wij verzuimden bij het eerste deel van het congresverslag in het vorige Groentje te vermelden, dat het wegens ruimtegebrek sterk was bekort. Om misverstand te voorkomen delen wij nog even mede, dat het verslag geschreven was door de heer P. T. Hilhorst, secretaris van de Afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap. Het „Kladdblok van een congressist“ echter was van een andere hand. Het vervolg van het verslag hopen wij in de eerstvolgende nummers te kunnen plaatsen.

Koolzaad Flevopolder 1964

Bij het ter perse gaan van dit nummer ontvangen wij het verheugende bericht, dat in 1964 weer 500 ha koolzaad voor de bijen beschikbaar zal worden gesteld, dat zo nodig niet voor de bijen ongtijfe middelen zal worden bespoten. Onze dank aan de Directie en aan de Afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap, die dit met de Directie heeft geregeld.

Inhoud 1963

Ambrosiushoeve		
Verslag 1962	91	
Bespuittingsprobleem		
Bestrijdingsmiddelenwet	34, 45	
Spuitschade	104, 125, 154	
Bestuiving		
Fruittelt zonder bijen	10	
Fruitreizigers	38	
Huurprijzen	44	
Rode klaver	90	
Koolzaad	92	
Fruit	92	
Tuinbonen	92	
Framboos	92	
Boekbespreking		
Tuinbouwgeds	26	
Zuchtauslese	78	
Story of pollination	133	
Beekeeping techniques	143	
Communication among bees	153	
Bijenteelt in andere landen		
Canada	8	
Bulgarije	72	
Tsjechoslowakije	100	
Bijenverdeling en koninginnteelt		
Carnicas	24	
Naar andere rassen ?	25	
Raskenmerken	26, 78	
Koninginneteeltclubs	26, 77	
Koninginneteelt	27, 69	
Reglement Schiermonnikoog	43	
Koninginneteeltkalender	56	
Bijenverbod Schiermonnikoog	77	
Verzendend kastjes	77	
Nieuw bevruchtungsstation	105	
Duitse bevruchtungspercentages	110	
Terugblik	122	
Ervaringen met Krainers	122, 156	
Weerrapport	123	
Resultaten 1963	135	
Bijenrassen	148, 167	
Ervaringen op Schiermonnikoog	156	
Bijen in de kunst		
De bij als symbool	24	
Bijenweide		
Koolzaad Flevopolder	18, 34, 174	
Uitzaai koolzaad	43, 55	
Linde	53	
Heidehaantje	72, 75	
Aanplant honingplanten	75, 176	
Heide	102	
Lijst van drachtplanten	171	
Bijenwoningen en gereedschappen		
Ontzegelmachine	24	
Beroker	25	
Verven van kasten	53	
Invoerkooitje	103	
Observatiekast	126	
Gedrag der bijen		
Zon en sneeuw	76	
Vervliegen	78	
Paring koningin	139	
Onregelmatig broednest	163	
Geschiedenis		
Verordening van 1614	23	
Bijenteelt in 1863	121	
Honinghandel en -prijs		
Honingprijzen Zwitserland	11	
Honingprijs	85, 125, 168	
Komkommerkwesitie		
Algemeen	45	
In Amsterdam opgelost	114	
Vierpolders	165	
Landbouwschap		
Bestrijdingsmiddelencommissie	13	
Jaarverslag 1962	164	
Nationale honingtentoonstelling		
Berichten	34, 83, 88, 99, 135	

Onderwijs en voorlichting		
Provinciaal subsidie cursussen	66, 162	
Examen Practisch Imker	102	
Opleidingscursus	114	
Cursussen	125, 162	
Geslaagden opleidingscursus	148	

Personalia		
A. S. Planting erelid	2	
W. Assink lid comm. v. redactie	2	
Joh. A. Jousstra 75 jaar	3	
Eredoctoraat Prof. de Wilde	94	

Praktijk, bedrijfsmethoden		
Carbol of Propan	10	
Koningin geven	10	
Koningin uit zwerm zoeken	11	
Draden van ramen	22	
Sterke volken fruit	36	
Korfvolk overbrengen in kast	74	
Verenigen in het najaar	153	
Benzaldehyde i.p.v. carbol	155	

Producten der bijen		
Bladhoning van eiken	10	
Bijengif	53	
Koninginnemelk	73	

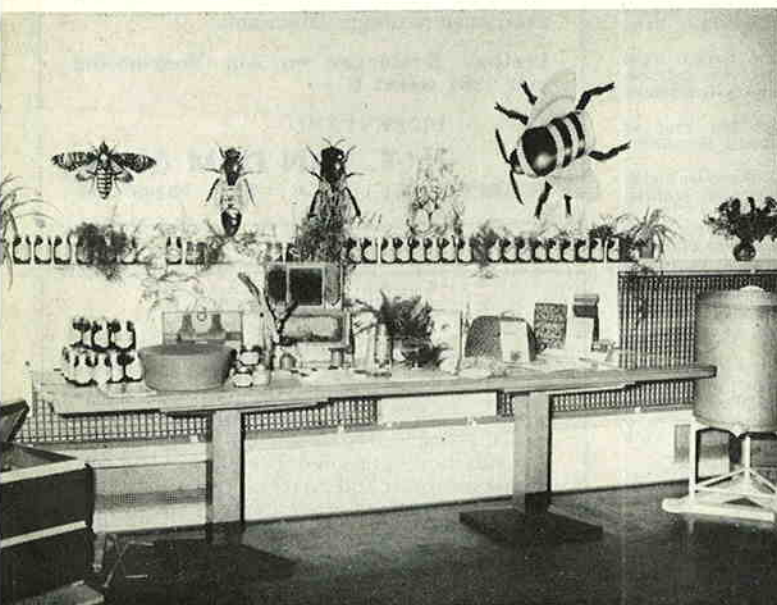
Vereniging		
Bestuur en commissies	2, 12	
Verzekering	16, 66, 163	
Eremedailles	16	
Vergadering hoofdbestuur	29, 50	
Jaarverslag 1962	45	
Jaarstukken	58, e.v.	
Imkersdag Rhenen	66, e.v.	

Voeren, suiker		
Droge suikervoeding	13, 29, 86	
Suikerprijs	29, 45	
Eenmalige levering	29, 50, 146	
Extra levering	45	
Stamphoning	74	
Drijfvoeren najaar	90	
Vulle suiker	146, 155	
Plastic voeremmer	132, 157	

Ziekten en vijanden		
Mijtziekte	10, 25, 45, 92	
Mezen	21, 43	
Wasmot	73, 151, 167	
Nosema	92, 100, 166	
Spechten	120, 168	

Vaste rubrieken		
Beginnersrubriek	4, e.v.	
Afdelingsberichten	14, e.v.	
Uit de jaagkieps	10, e.v.	
Vragenrubriek	29, e.v.	

Andere bijdragen		
Het bijenjaar 1962	3	
Bijenpark Meppel	18	
Bijentuin Buiksloot	28	
Bijenvakantie Engeland	58, 98	
De strenge winter	63, 66, 110, 168	
Kladdblok van een congressist	117, 147	
Adviescommissie T.N.O.	118	
Congres Praag	152	
Het honingjaar 1964	162	
Zwerm in de stad	170	

Ons lid de heer J. Th. Janssen te Nijmegen richtte een bijenstand in bij W. Smit en Co. Transformatorenfabriek N.V., waar ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van genoemde vennootschap de werknemers een tentoonstelling van vrijetijdsbesteding hielden.

Foto: D. Arnold, Nijmegen.

Prettige feestdagen

wensen
wij alle imkers
en al hun
huisgenoten
toe

ALS U EENS EEN UURTJE OVER HEBT, vergeet dan niet uw opgeborgen raten even op wasmot te controleren. Als u dat nog niet deed, schift dan alle raten met darrecellen op het raatoppervlak er uit en alle oude en slechte gebouwde raten. Stuur ze aan ons op en begin het jaar 1964 met onberispelijke raten.

KIJKT U OOK EENS NA wat u volgend jaar nodig hebt. Bestel het nu reeds. Raampjes met kunstraat b.v. moet u in april al voor het grijpen hebben als u ze wilt laten uitbouwen.

Hebt u voor elke kast al een raam voor het voeren met droge suiker klaar?

NEEMT IN DE LANGE WINTERAVONDEN een goed bijenboek ter hand. Wij hebben HET GROTE BIJENBOEK door R. P. Groenveld in voorraad (f 13,90). — Een briefkaartje en overmorgen hebt u het in huis.

Goede
dingen

BIJENHUIS WAGENINGEN

TELEFOON 0 8370 - 2863

GIRO 823276

SPEURBIJTJES

- TE KOOP: prima bijenvolken op zes ramen, in Simplexkasten en korven. Alles onder volle garantie. Het van ouds bekende adres, Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42 a, tel. 0 3462—303.
- TE KOOP: Alles wat voor en bij een bij nodig is. Simplexkasten, enkel- en dubbelwandig; spaarkasten en V.S.-kasten, alle in prima staat met ramen en rooster; uitgeb. broed- en honingramen; ramen; bijenkappen; slingers; observatiekasten, enz. Nieuwe zesraamskastjes met ramen f 7,—. Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42 a, tel. 0 3462—303. Van ouds bekend.
- TE KOOP: gebruikte bijenkorven zonder gebreken; nieuwe zwermkiepsen; vlechtriet, enz. Bijenpark Brulleman, Breukelen, tel. 0 3462—303.
- GEVRAAGD: bijenvolken, in kasten en korven, worden tegen contante betaling aan huis afgehaald. Het van ouds bekende adres om zaken mee te doen: Bijenpark Brulleman, Breukelen, tel. 0 3462—303.
- GEVRAAGD: ruwe bijenwas en verder alles wat voor en bij een bij nodig is. Bijenpark Brulleman, Breukelen, tel. 0 3462—303.
- TE KOOP GEVRAAGD: honingpers, waspers, voorwals, kunstraatwals (walslengte 55 cm), Unsre Bienen van Ludwig. R. van Druten, Zonstraat 21, Hengelo (O.).
- HONING met eerste prijzen BEKROOND. Klaverhoning f 2,35 per kg; bloemenhoning f 2,30 per kg; boekweithoning f 1,90 per kg. Minimum afname 25 kg. Bij 50 kg franco huis. Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a. Telefoon 0 3462—303. Het van ouds bekende adres.
- TE KOOP AANGEBODEN: een drieraams honingslinger, zo goed als nieuw, voor f 58,—. Bijenstand de Bijenkorf, Faas Eliaslaan 10, Baarn, tel. 0 2954—4266.
- TE KOOP AANGEBODEN: lindehoning à f 2,35 per kg; klaverhoning à f 2,30 per kg en zomerhoning à f 2,25 per kg. Bijenstand de Bijenkorf, Faas Eliaslaan 10, Baarn, tel. 0 2954—4266.
- TE KOOP GEVRAAGD: bijenvolken in korven of kasten. Faas Eliaslaan 10, Baarn.
- AANGEBODEN: ca. 40 nieuwe bijenkorven, normale afmeting, in een koop, levering af Amsterdam. J. G. Vlietstra, Woestduinstraat 139, Amsterdam.
- TE KOOP AANGEBODEN: bijenvolken in kasten, met bijbehorend materiaal. S. Dekker, Veldzoom, postbest. GOES, tel. 0 1100—5848.
- W. v. 't Land - Koopt à contant - Tegen de hoogste prijzen: ruwe was en ruwe honing, tevens verkrijgbaar alle imkersartikelen. Honingzemerij, Tel. 2607, Barneveld.

WIJ KUNNEN

u alles leveren op het gebied der **Bijenteelt** voor de laagst mogelijke prijzen.

Vraagt onze rijk geïllustreerde prijs-courant even aan, deze wordt u **op aanvraag gratis** toegezonden.

Heeft u geen honing voor wederverkoop dan kunt u bij ons wel terecht. Vraag dan even onze honingprijslijst aan.

Prettige feestdagen en een Voorspoedig jaar 1964 wenst U

BIJENSTAND

H. T. VAN DAM & ZN.

JUBBEGA (Fr.) — TEL. 05165 - 382

LEDEN, OPGELET!

Las u al de bladzijde 171 en volgende van dit nummer?

Als er in uw omgeving beplantingen zullen plaatsvinden, maak dan uw afdelingsbestuur daarop opmerkzaam, zo mogelijk vóórdat het plantgoed besteld is. Uw afdelingsbestuur zal gaarne de lijst van drachtplanten aanvragen en die bespreken met de persoon, die zeggenschap heeft over de keuze van de planten. Help mee de bijenweide te verbeteren!